

Kırklareli Kavaklımeşe Korusu Tabiat Parkının rekreasyon potansiyelinin belirlenmesi

Determination of recreation potential at The Kırklareli Kavaklımeşe Korusu Natural Park

Fürüzan ASLAN¹ , Oğuz ATEŞ¹ , Nehar BÜYÜKBAYRAKTAR¹ , Engin KABATAŞ¹

¹Kırklareli Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Kırklareli, TÜRKİYE

Eser Bilgisi / Article Info

Araştırma makalesi / Research article

DOI: 10.17474/artvinofd.946339

Sorumlu yazar / Corresponding author

Oğuz ATEŞ

e-mail: oguzates@klu.edu.tr

Geliş tarihi / Received

01.06.2021

Düzeltilme tarihi / Received in revised form

04.11.2021

Kabul Tarihi / Accepted

05.11.2021

Elektronik erişim / Online available

18.11.2021

Anahtar kelimeler:

Rekreasyon potansiyeli

Gülemez yöntemi

Kırklareli

Kavaklımeşe korusu

Keywords:

Recreation potential

Gülemez method

Kırklareli

Kavaklımeşe korusu

Özet

Bu çalışmada Kırklareli ilinde bulunan Kırklareli Kavaklımeşe Korusu Tabiat Parkı'nın rekreasyon potansiyelinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Rekreasyon potansiyelinin belirlenebilmesi için ülkemizdeki pek çok çalışmada kullanılmış Gülemez yönteminden yararlanılmıştır. Çalışma alanına 2020 yılı Eylül, 2021 yılı Mayıs ve Haziran aylarında 4 hafta içi ve 5 hafta sonu olmak üzere toplamda 9 kere gidilmiş ve yerinde gözlemler yapılarak rekreasyon potansiyeli belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda Kırklareli Kavaklımeşe Korusu Tabiat Parkı'nın rekreasyon potansiyelinin %59 (orta düzey) olduğu ortaya konmuştur. Alanda bulunan yapı ve tesisler iyileştirilerek, rekreatif kolaylıklar artırılarak, olumsuz etmenler giderilerek Kırklareli Kavaklımeşe Korusu Tabiat Parkı'nın rekreasyon potansiyelinin artırılabilirliği sonucuna ulaşılmıştır.

Abstract

In this study, it was aimed to determine the recreation potential of Kırklareli Kavaklımeşe Korusu Nature Park in Kırklareli province. In order to determine the recreational potential, the Gülemez method, which has been used in many studies in Turkey, has been used. The study area was visited 9 times in total, 4 weekdays and 5 weekends in September at 2020, May and June at 2021, and the recreation potential was tried to be determined by making on-site observations. As a result of the research, it was concluded that the recreation potential of Kırklareli Kavaklımeşe Korusu Nature Park is 59% (medium level). The recreational potential of the Kırklareli Kavaklımeşe Korusu Nature Park can be increased by improving the buildings and facilities and areas, increasing the recreational facilities and eliminating the negative factors.

GİRİŞ

19.yy sonrası ortaya çıkan teknolojik gelişmeler, çalışma şartlarında meydana gelen iyileşmeler ve makineleşme ile insanların boş zamanlarında artış görülmüştür. İlk etapta tembellik ve savurganlık olarak tanımlanan boş zaman kavramı, sonradan kişinin ruhsal, zihinsel ve bedensel gelişimini destekleyen temel bir gereksinim olarak ifade edilmiştir. İlerleyen zamanlarda ise boş zaman kavramı yerine rekreasyon terimi kullanılmaya başlanmıştır (Çıdam 2007, Çakır ve Çakır 2012).

Latince "recreatio" kelimesinden gelen, yenilenme, yeniden yapılanma ve yeniden yaratılma anlamındaki rekreasyon, kişilerin boş zamanlarını değerlendirdiği ve gönüllü olarak seçtiği etkinlikleri kapsamaktadır (Serarslan ve Bakır 1988). Rekreasyon, insanların, günlük hayatta sürekli karşılaştıkları stresi yok etmek, monoton çalışma düzeninin ardından yorulan bedenlerini yenilemek, enerji kazanmak ve verimli çalışma zamanına

hazırlanmak için yaptıkları, hoşlandığı bir işle uğraşma faaliyetidir (Aran 1967, Öztürk 2005). Bir başka ifade ile rekreasyon; insanların gönüllü olarak katıldıkları, çalışma, görev ve ödev vb. zorunlu olarak yerine getirmesi gerektiği etkinlikler sonrasında kalan boş zamanlarında dinlenmek, eğlenmek ve yenilenmek maksatlı etkinlik ya da deneyimleri ifade etmektedir (Kraus 1977, Surat 2017).

Rekreasyonel aktiviteler ise, rekreasyon amacıyla yapılan her türlü eğlenme, dinlenme ve rahatlama faaliyetleridir (Kılıçaslan 2008). Günlük yapılması gereken zorunlu işler dışındaki, sağlık üzerinde olumlu etkileri olan, zevk alınan, bireysel, grup, aktif, pasif olarak yapılabilen aktivitelerdir (Nowaczek 2003). Rekreasyonel aktivitelerin gerçekleştirildiği mekanlar olarak tanımlanan rekreasyon alanları, bu amaçlar doğrultusunda tasarlanmış olabileceği gibi (parklar, çocuk oyun alanları vb.), kendi içerisinde var olan nitelikleriyle de (Ormanlar, kıyılar vb.) rekreasyonel aktivitelerin gerçekleştirilebildiği mekanlar olabilirler (Uzun 2005).

Bir yerin topografik yapısı, flora ve faunası, su kaynaklarına yakınlığı, doğal oluşumların varlığı ve iklimsel özellikleri, rekreasyonel alanlardaki çekiciliği sağlayan başlıca unsurlardandır (Surat 2017). Bunların yanı sıra eğitim, sağlık ve dinlenme imkanları, spor faaliyetleri sunması, haberleşme ve ulaşım kolaylıkları, alt ve üst yapı varlığı vb. nedenler de rekreasyonel çekiciliği arttırmaktadır (Yılmaz 2004).

Günümüzde rekreasyonel talep ve çeşitlilik konusunda önemli değişimlere ve gelişmelere yol açan en önemli unsur, 19.yy sonrası sosyal, ekonomik, kültürel ve teknolojik gelişmelerle birlikte, özellikle kentleşme ile ortaya çıkan olumlu ve olumsuz sonuçlardır. Kent içindeki açık ve yeşil alanların nitelik ve nicelik olarak yetersizliği, kentte yaşayanları kente yakın, rekreasyon potansiyeli yüksek, flora ve fauna açısından zengin, doğal peyzaj çeşitliliği fazla olan alanlara çekmektedir (Putz ve ark. 2001, Masozera ve Alavalapati 2004, Surat 2017).

Bu nedenlerle tüm bu rekreasyon alanlarının rekreasyon potansiyelinin belirlenmesi; sorunların tespit edilmesi, olumsuzlukların giderilmesi, taşıma kapasitesinin aşılması ve planlama ve tasarım aşamalarının daha sağlıklı yürütülebilmesi için oldukça önemlidir. Bu bağlamda rekreasyon potansiyelinin belirlenmesine yönelik literatürde pek çok araştırma bulunmaktadır. Bu araştırmalara; Clawson (1959)'un açık hava rekreasyonuna olan talebi ve değeri ölçme yöntemi, Knetsch (1963)'in açık hava rekreasyon talep ve faydalarını tespit ettiği yöntemi, Daiute (1966)'un dış mekan rekreasyon taleplerinin belirlenmesi yöntemi, Lier (1972)'in yer, kapasite ve yerleşim sorunlarına odaklandığı yöntemi, Clark ve Stankey (1979)'in bir rekreasyon alanına değer veren fiziksel, biyolojik, sosyal ve yönetimsel koşulların birleşimi olan Rekreasyon Fırsatı Spektrumu (Recreation Opportunity Spectrum (ROS) yöntemi ve Gülez (1990) tarafından orman içi rekreasyon potansiyelinin belirlenmesine ilişkin yöntemi örnek verilebilir.

Rekrasyon potansiyeli belirlenirken ülkemizdeki pek çok çalışmada kullanılan (Yılmaz vd. 2009, Korkut ve Şimşek 2009, Birici vd. 2016, Çelik vd. 2016, Çelik ve Çalışkan 2017, Sü Eröz ve Aslan 2017, Atabeyoğlu vd. 2017, Surat 2017, Yeşil ve Hacıoğlu 2018, Gül ve Yılmaz 2019, Özçalık ve Kumru 2019, Bozkurt 2019, Pekünlü vd. 2020, Çetinkale Demirkan ve Sandal Erzurumlu 2020, Tozkoparan vd. 2020, Çavuş ve Aker 2021, Tülek 2021) Gülez yönteminden yararlanılmıştır. Gülez yöntemi peyzaj değeri, iklim değeri, ulaşılabilirlik, rekreatif kolaylıklar ve

olumsuz etmenler başlıkları altında puanlamalar yaparak alanın rekreasyon potansiyelini ortaya koymaktadır.

Bu çalışmada, Kırklareli ilinde bulunan Kavaklımeşe Korusu Tabiat Parkı özelinde bir rekreasyonel potansiyel değerlendirme çalışması yapılmıştır. Parkın rekreasyonel potansiyelinin belirlenmesinde Gülez yönteminden yararlanılmış ve aynı yöntemle yapılan çalışmalar ile Kavaklımeşe Korusu Tabiat Parkı karşılaştırılmıştır. Rekreasyonel potansiyelin belirlenmesi sonrasında alandaki sorun ve potansiyellere yönelik değerlendirmelerde bulunulmuş ve parkın rekreasyonel potansiyelinin artırılmasına yönelik çözüm ve öneriler sunulmuştur.

MATERYAL ve YÖNTEM

Materyal

Çalışmanın ana materyalini Kavaklımeşe Korusu Tabiat Parkı oluşturmaktadır (Şekil 1). 11.07.2011 tarihinde tabiat parkı ilan edilen alan, 35.55 Ha büyüklüğündedir. Gününbirlik kullanım özelliklerine sahip olan park; Kırklareli-Babaeski yolu üzerinde, Kırklareli iline 12km uzaklıkta, Kavaklı Beldesinde yer almaktadır.

Çalışma alanı üst miyosen yaşında, (m3pl(a)) karasal kırıntılılar jeolojik formasyonuna sahiptir. Derinliği 5 ila 150 m arasında değişmektedir. En yakın diri fay hattı Marmara denizinden geçen Kuzey Anadolu Fayıdır. Çalışma alanının yakın çevresinde heyelan veya taşkın alanı bulunmamaktadır (MTA, 2021).

Çalışma alanının toprak yapısı ise Kireçsiz Kahverengi Topraklardan oluşmaktadır. Arazi kullanım kabiliyet sınıfı 2. Sınıf olarak belirlenmiştir. Rakım değerlerinin ise 170 – 175m arasında değiştiği görülmektedir. Alanın ağırlıklı olarak Güney – Güneybatı – Güneydoğu bakanlı olduğu tespit edilmiştir. Alanın hakim eğimi ise %0-2 düz ve düze yakın eğim sınıfındadır.

Kırklareli ilinde iklim yörelere göre farklılaşmaktadır. Denizden uzak kısımlarda karasal iklim görülürken, Yıldız dağlarının kuzeye bakan kısımlarında Karadeniz iklimi görülmektedir. Çalışma alanında karasal iklim tipi hüküm sürmektedir. Bu iklim tipine bağlı olarak yazları sıcak ve kurak, kışları soğuk ve zaman zaman kar yağışlı geçmektedir (Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2021).

Kırklareli Meteoroloji İstasyonundan alınan 1980 – 2019 yılları arası ortalama verilere göre yıllık ortalama küresel

Çizelge 1. Gülez yönteminde kullanılan parametreler ve puanlama sistemi (Güleç 1990).

Ögeler	Öğenin Özellikleri	Puan	Açıklama	
Peyzaj Değeri (P)	Alanın Büyüklüğü	4	10 ha.'dan büyük	4 puan
			5-10 ha.	3 puan
			1-5 ha.	2 puan
			0,5-1 ha.	1 puan
	Bitki Örtüsü	8	Ağaçlık, çalılık, çayırılık	7-8 puan
			Yalnız ağaçlık ve çayırılık	6-7 puan
			Çalılık, çayırılık, seyrek ağaçlık	5-6 puan
			Çayırılık, seyrek ağaçlık	4-5 puan
			Yalnız çalılık ve çayırılık	3-4 puan
			Çalılık, seyrek ağaçlık	3-4 puan
Deniz, Göl, Akarsular	8	Deniz kıyısı	7-8 puan	
		Göl kıyısı	6-7 puan	
		Akarsu kıyısı	4-5 puan	
		Dereler	1-4 puan	
Yüzeysel Durum	5	Düz alan	5 puan	
		Hafif dalgalı	4 puan	
		Az meyilli, yer yer düzlük	3 puan	
		Az engebeli	2 puan	
Görsel Kalite	4	Orta engebeli	1 puan	
		Panoramik görünüm	3-4 puan	
		Güzel görüş ve vistalar	2-3 puan	
Diğer Özellikler	6	Alanın genel görsel estetik değeri	1-3 puan	
		Doğal anıt, çağlayan, tarihsel ve kültürel değerler, yaban hayvanları, kuşlar vs.	1-6 puan	
İklim Değeri (İ)	Sıcaklık	10	Yaz ayları(Haz, Tem, Ağ.) ortalaması °C 16-17-18-19-20-21-22-23-24-25 34-33-32-31-30-29-28-27-26-25 P. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	
			Yağış	8
	Güneşlenme	5	Yaz ayları bulutluluk ortalaması Bulutluluk: 2-2, 2-4, 4-6, 6-8, 8-9 P. 5 4 3 2 1	
			Rüzgarlılık	2
Ulaşılabilirlik (U)	Bulunduğu bölgenin turistik önemi	4	Akdeniz, Ege, Marmara kıyı bandı	3-4 puan
			Karadeniz kıyı bandı	2-3 puan
			Önemli karayolu güzergahları, turizmde öncelikli yöreler	1-3 puan
	Bulunduğu bölgede en az 100.000 nüfuslu kent olması	5	20 km'ye kadar uzaklık	4-5 puan
			50 km'ye kadar uzaklık	3-4 puan
			100 km'ye kadar uzaklık	2-3 puan
			200 km'ye kadar uzaklık	1-2 puan
Ulaşılan zaman süresi (yakındaki en az 5000 nüfuslu kentten)	4	Yürüyerek 1 saate kadar ya da taşıtla 0-1/2 saat	4 puan	
		Taşıtla 1/2-1 saat	3 puan	
		Taşıtla 1-2 saat	2 puan	
		Taşıtla 2-3 saat	1 puan	
Ulaşım (taksi ve özel oto dışında)	4	Yürüyerek gidebilme ya da her an taşıt bulabilme	3-4 puan	
		Belirli saatlerde taşıt bulabilme	1-3 puan	
Ulaşımında diğer kolaylıkla	3	Denizden, teleferikle ulaşım vs.	1-3 puan	

Çizelge 1 (Devamı). Gülez yönteminde kullanılan parametreler ve puanlama sistemi (Güleç 1990).

Ögeler	Öğenin Özellikleri	Puan	Açıklama	
Rekreatif Kolaylık (RK)	Piknik tesisleri	4	Sabit piknik masa, ocak vb. (niteliklerine göre)	
	Su durumu	3	İçme ve kullanma su olanakları (niteliklerine göre)	
	Geceleme tesisleri	2	Sabit geceleme tesisleri, Çadır/Çadırsız kamp kurabilme olanakları	
	WC'ler	2	Niteliklerine göre	
	Otopark	2	Niteliklerine göre	
	Kır gazinosu, Satış büfesi	2	Niteliklerine göre	
	Bekçi ve görevliler	2	Sürekli bekçi/Görevli Hafta sonlarında	
	Diğer kolaylıklar	3	Örneğin plaj, kabin ve duş tesisleri, kiralık sandal olanakları, top vb. oyun ve spor alanları, tesisleri vb. (niteliklerine vb)	
	Olumsuz Etkenler (OSE)	Hava kirliliği	-3	Kirlilik derecesine göre
		Güvenli olmaması	-2	Güvence durumuna göre
Su kirliliği		-1	Deniz, göl ve akarsular	
Bakımsızlığı		-1	Alanda yeterli bakımın yapılmaması	
Gürültü		-1	Trafik, kalabalık vb. gürültüler	
Diğer olumsuz etkenler		-2	Örneğin taş ve çakıl ocakları, inşaat ve fabrika kalıntıları vb.	
Genel Toplam Puan ya da Orman içi Rekreasyon Potansiyeli (%):				

Çizelge 2. Rekreasyonel potansiyel durumunun saptanması (Güleç 1990).

Rekreasyon Potansiyeli	Değeri
Çok Düşük	<%30
Düşük	%30-%45 arası
Orta	%46 -%60 arası
Yüksek	%61 -%75 arası
Çok Yüksek	%75<

BULGULAR

Rekreasyon potansiyeli değerlendirme çizelgesinde yer alan Peyzaj Değeri (P), İklim Değeri (İ), Ulaşılabilirlik (U), Rekreatif Kolaylık (RK), Olumsuz Etkenler (OSE) öğeleri üzerinden alan hakkında yapılan tespitler ve bu tespitlerin değerlendirilmesiyle öge başına verilen puanlar Çizelge 3'de gösterilmiştir.

Peyzaj değeri (P)

Güleç yönteminde alanın 10 hektardan büyük olduğu durumlarda arazinin büyüklüğü kriteri 4 puan almaktadır. Park, 35,55 hektar büyüklüğünde bir araziye sahiptir (Kavaklımeşe Korusu 2021). Bu nedenle arazinin büyüklüğü ögesi 4 puan olarak değerlendirilmiştir. Çalışma alanı ile ilgili yapılan analizler sonucunda, arazinin düz veya düze yakın bir eğime sahip olduğu belirlenmiştir. Bu nedenle yüzeysel durum ögesine 5 puan verilmiştir. Arazide genel olarak Quercus rubra, Quercus

pedunculiflora, Pinus nigra, Rubus canescens, Arbutus unedo türleri bulunmaktadır (Kavaklımeşe Korusu 2021).

Güleç yönteminde bitki örtüsü ögesi alanın genel bitki tipolojisi ile ilgilidir. Gözlemler sonucunda, alan içerisinde ağaç yoğunluğunun fazla olduğu, bunun dışındaki alanların çayır ile kaplı olduğu görülmüştür. Bitki örtüsü ögesi ağaçlık ve çayırılık kategorisinde değerlendirilmiş ve alanda yaşlı meşe türleri bulunduğundan 7 puan verilmiştir. Alanda su ögesi bulunmadığından 0 olarak puanlanmıştır.

Arazi değerlendirme formu incelendiğinde, alanın görsel kalite değerinin 3 alt kritere göre puanlandırıldığı görülmektedir. Bu kriterler alanın manzara özellikleri ve estetik değeri ile ilgilidir. Araziye yapılan ziyaretlerde belli noktalardan bakıldığında, panoramik güzel görünüm ve estetik manzaralar olduğu gözlemlenmiştir. Bu kriterde alınabilecek maksimum puan 4 olduğundan, gözlemlenen manzara görünümü ve alanın estetik kalitesi değerlendirilerek 3 puan verilmiştir.

'Diğer özellikler' başlığında olan parametreler tek tek alan özelinde değerlendirilmiştir. Söz konusu bu parametreler alana özel değerleri ifade etmektedir. Parkın bir dönem göçmen misafirhanesi olarak kullanılması ve misafirhaneye ait yapıların alanda bulunması tarihi ve kültürel değer olarak değerlendirilmiş, bunun sonucunda diğer özellikler ögesi 2 olarak puanlanmıştır. Tüm puanlar toplandığında Peyzaj Değeri (P) 21 olmaktadır.

Çizelge 3. Kırklareli ili iklim verileri (MGM 2021).

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Yıllık
	(1991-2020)												
Ort. Sıcaklık (°C)	3.3	4.5	7.5	12.4	17.6	22.1	24.6	24.6	19.9	14.6	9.5	5.0	13.8
Ort. En Yüksek Sıcaklık (°C)	7.2	9.2	12.8	18.4	24.0	28.7	31.3	31.5	26.6	20.1	14.0	8.7	19.4
Ort. En Düşük Sıcaklık (°C)	0.3	1.0	3.4	7.3	12.0	16.1	18.4	18.6	14.5	10.3	6.0	2.1	9.2
Ort. Güneş. Süresi (saat)	2.3	2.9	4.2	5.5	7.3	7.8	8.6	8.6	6.3	4.4	3.0	2.1	5.3
Ort. Yağışlı Gün Sayısı	9.93	8.73	10.20	10.50	10.43	9.07	5.67	3.67	5.70	8.67	9.07	11.13	102.8
Aylık Top. Yağış Mik. Ort. (mm)	61.9	48.3	48.8	39.1	53.6	56.2	34.2	19.1	39.9	60.6	62.4	61.7	585.8

İklim değeri (i)

Gülezer yönteminde alanın iklim değerinin ortaya çıkarılması için alanın sıcaklık, yağış, güneşlenme ve rüzgarlılık verileri analiz edilmiş ve Çizelge 1’de belirtilen puanlara göre değerlendirilmiştir. 1991-2020 yılları arası yaz ayları (Haziran, Temmuz, Ağustos) için oluşturulan ve Meteoroloji Genel Müdürlüğü’nden elde edilen iklim verileri değerlendirilerek (Çizelge 3); sıcaklık ögesine ortalama 23.7 °C ile 8 puan, yağış ögesine 7 puan, güneşlenme ögesine ortalama 0-2 bulutluluk oranı ile 5 puan, rüzgarlılık ögesine ise ortalama 1.3 m/sec değeri ile 1 puan verilmiştir. Tüm puanlar toplandığında parkın İklim Değeri (i) 21 olmaktadır.

Ulaşılabilirlik (U)

Bir mekanın ulaşılabilirliği o mekanın kullanım oranı ile doğru orantılıdır. Gülezer yönteminde bu durumun ölçülebilmesi için ulaşılabilirlik başlığı altında alt kriterler belirlenmiş ve kriterlere göre bir puanlama sistemi getirilmiştir. Kavaklımeşe Korusu Tabiat Parkı’nın ulaşılabilirlik değerinin belirlenmesi için, başlıkta bulunan alt kriterler çalışma alanı bazında değerlendirilerek puanlandırılmıştır.

Çalışma alanı İstanbul-Kırklareli karayolu üzerinde bulunmaktadır. Bu nedenle bulunduğu bölgenin turistik önemi ögesi, ‘önemli karayolu güzergahları üzerinde bulunmak’ kategorisinde değerlendirilerek 2 puan verilmiştir. Kırklareli kentinin 101.451 (TÜİK, 2021) nüfusa sahip olması ve çalışma alanına uzaklığının 10,3 km olması nedeniyle, bulunduğu bölgede 100.000 nüfuslu kent olması ögesine 5 puan verilmiştir. Ulaşılan zaman süresi, Kırklareli merkezi ile çalışma alanı arası gidiş süresi baz alınarak 4 puan olarak belirlenmiştir. Tabiat parkına ulaşım, özel araç dışında belirli saatlerde çalışan otobüs veya minibuslerle sağlanabilmektedir. Bu nedenle ulaşım ögesinin puanı 3 olarak belirlenmiştir. Ulaşım da diğer kolaylıklar başlığında bisikletle ulaşım baz alınmış ve 1

puan olarak değerlendirilmiştir. Tüm puanlar toplandığında parkın Ulaşılabilirlik (U) değeri 15 olmaktadır.

Rekreatif kolaylık (RK)

Bu başlık altında bulunan kriterler Çizelge 1’de belirtildiği üzere niteliklerine göre değerlendirilmektedir. Her değerlendirmenin bir puan karşılığı vardır. Kavaklımeşe Korusu Tabiat Parkı’na düzenlenen ziyaretler boyunca Çizelge 1’de belirtilen kriterler gözlemlenmiş ve bunun sonucunda puanlamalar oluşturulmuştur.

Arazi gözlemleri esnasında park içerisinde donatı olarak; sabit piknik tesisleri, oturma bankları, çeşmeler, 1 adet çocuk parkı, çöp kutuları, yönlendirme levhaları, 2 adet tuvalet, eski bir su deposu, harabe yapılar, 1 adet kullanılmayan paintball tesisi tespit edilmiştir. Kavaklı Belediyesi tarafından alana kazandırılan yeni piknik tesislerinin dışındaki bank, oturma alanları ve diğer tesislerin nitelik bakımından kötü durumda olduğu gözlemlenmiştir. Bu nedenle piknik tesisleri ögesi 2 puan almıştır. İçme ve su kullanma olanakları kapsamında alanda bulunan çeşmeler nitelik bakımından değerlendirilerek 1 puan verilmiştir.

Gülezer yönteminde tuvaletler kriteri 1 ya da 2 puan alabilmektedir. Bu kriterde tuvaletler nitelik açısından değerlendirilmekte ve puanlandırılmaktadır. Çalışma alanında yapılan gözlemlerde tuvaletler nitelik olarak orta seviyede değerlendirilmiş ve bu nedenle wc’ler ögesi, 1 puan almıştır. Alanda geceleme tesisleri otopark ve satış birimleri bulunmadığından bu başlıklar 0 olarak puanlanmıştır.

Tabiat parkı, hafta içi ve hafta sonu saat 08.30-23.30 saatleri arasında hizmet vermekte ve bu saatler arasında 2 adet vardiyalı çalışan görevli bulunmaktadır. Bu nedenle bekçi ve görevliler başlığına maksimum puan olan 2 puan verilmiştir.

Diğer kolaylıklar başlığı altında ise, belirtilen alanların niteliklerine göre değerlendirilip puanlanması gerekmektedir. Belirtilen başlıklardan çocuk oyun alanı kriteri alanda bulunmaktadır. Bu alan niteliğine göre değerlendirildiğinde bazı oyuncakların kötü durumda olması ve alanın kirliliği nedenlerinden dolayı minimum puan olan 1 puan olarak hesaplanmıştır.

Tüm puanlar toplandığında parkın Rekreatif Kolaylık (RK) değeri 7 olmaktadır (Şekil 2).

Şekil 2. Çalışma alanındaki rekreatif kolaylık öğeleri.

Olumsuz etkenler (OSE)

Elde edilen bilgiler ve yapılan gözlemler sonucunda, alanda gürültü ve hava kirliliği; su ögesi bulunmadığı için ise su kirliliği olmadığı sonucuna varılmış ve bu öğeler 0 olarak puanlanmıştır. Bazı zamanlarda bekçi ve görevlilerin alanda olmadığı gözlemlendiğinden güvenli olmaması ögesine -2 puan verilmiştir. Park içerisinde bazı alanlarda çöpler bulunmaktadır. Tuvaletlerin ise orta derecede bakımlı olduğu gözlemlenmiştir. Piknik tesislerinin ve alanda bulunan yapısal öğelerin bir kısmının kullanılmayacak halde veya harabe niteliğinde olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle bakımsızlık ögesi -1 puan olarak değerlendirilmiştir.

Çalışma alanı bir dönem göçmen misafirhanesi olarak kullanılmıştır. Arazi gezisi esnasında kullanılmayan ve harabe durumda misafirhane yapıları tespit edilmiş,

yıkılmış olan yapıların ise kalıntılara rastlanmıştır. Bu kalıntılar; yapılardan kalma demirler, beton ayaklar vb. gibi yapısal unsurlardır ve tehlike arz etmektedirler. Bu nedenle diğer olumsuz etkenler ögesi -2 olarak puanlanmıştır. Tüm puanlar toplandığında parkın Olumsuz Etkenler (OSE) değeri -5 olmaktadır (Şekil 3).

Şekil 3. Çalışma alanındaki olumsuz etkenler.

Alanın rekreasyonel potansiyeli

Tüm öğelerin puanları toplandığında parkın rekreasyonel potansiyel değeri %59 olarak belirlenmiştir. Bu değer Çizelge 4'de yer alan potansiyel yüzdeleri ve potansiyel derecelerine göre değerlendirildiğinde; Kavaklımeşe Korusu Tabiat Parkı'nın orta derecede rekreasyon potansiyeline sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Doğal niteliğini koruyabilmiş alanlar, ormanlar ve bozulmamış doğa parçaları, toplumun ve içerisinde yer alan bireylerin psikolojik ve fiziksel yenilenme ihtiyaçlarını karşılayan, açık hava rekreasyon faaliyetlerine yer veren doğal kaynakların başında gelmektedir (Demirel 1997). Bu nedenle kent insanı yakın çevrede bulunan ormanlar, tabiat parkları, kent ormanları gibi rekreasyonel ihtiyaca cevap veren doğal veya yarı doğal alanları tercih

etmektedir. Kavaklımeşe Korusu Tabiat Parkı da yakın konumundan dolayı Kırklareli kenti ve Kavaklı beldesinde ikamet eden insanlar tarafından sıklıkla tercih edilen, bazı zamanlarda Edirne ve Lüleburgaz gibi yakın kentlerden de ziyaretçi çekebilen rekreasyon alanlarından biridir. Ziyaret sıklığına rağmen, çalışma sonucunda orta derecede rekreasyon potansiyeline sahip olduğu belirlenen parkın, ziyaretçilere konforlu, güvenli ve zengin bir deneyim sunamamakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kavaklımeşe Korusu Tabiat Parkı konumu, sahip olduğu doğal ve

kültürel kaynak değerlerinden dolayı büyük bir potansiyel barındırmaktadır. Ancak bakımsızlık, güvenlik sorunu, fonksiyon alanlarının ve tesislerin niteliksiz ve yetersizliği, plansız düzenlemeler gibi olumsuz etkenler rekreasyonun kalitesini düşürerek alanın mevcut potansiyelini perdelemektedir. Parkın kaliteli bir hizmet sunabilmesi açısından rekreatif unsurların artırılması ve olumsuz etkenlerin azaltılması gerekmektedir. Bu doğrultuda alanla ilgili öneriler getirilmeye çalışılacaktır.

Çizelge 4. Çalışma alanına ait rekreasyon potansiyeli

Ögeler	Ögenin Özellikleri	Maksimum Puan	Aldığı Puan
Peyzaj değeri (P)	Alanın büyüklüğü	4	4
	Bitki örtüsü	8	7
	Su kaynağı varlığı	8	0
	Yüzeysel durum	5	5
	Görsel kalite	4	3
	Diğer özellikler	6	2
	Toplam:		35
İklim değeri (İ)	Sıcaklık	10	8
	Yağış	8	7
	Güneşlenme	5	5
	Rüzgârlılık	2	1
Toplam:		25	21
Ulaşılabilirlik (U)	Bulunduğu Bölgenin Turistik Önemi	5	2
	Bulunduğu bölgede en az 100.000 nüfuslu kent olması	4	5
	Ulaşılan zaman süresi (yakındaki en az 5.000 nüfuslu kentten)		
	Ulaşım (taksi ve özel oto dışında)	5	4
	Ulaşımında diğer kolaylıklar		
		3	3
	3	1	
Toplam:		20	15
Rekreatif Kolaylıklar (RO)	Piknik tesisleri	4	2
	Su durumu	3	1
	Geceleme tesisleri	2	0
	WC'ler	2	1
	Otopark	2	0
	Satış birimlerinin olması (büfe vb)	2	0
	Bekçi ve görevliler	2	2
	Diğer kolaylıklar	3	1
Toplam:		20	7
Olumsuz Etkenler (OSE)	Hava kirliliği	-3	0
	Güvenli olmaması	-2	-2
	Su kirliliği	-1	0
	Bakımsızlık	-1	-1
	Gürültü	-1	0
	Diğer olumsuz etkenler	-2	-2
Toplam:		-10	-5
GENEL TOPLAM:		100	59

Doğal kaynak değerleri korunarak devamlılığının sağlanması için koruma-kullanım dengesi gözetilerek arazi kullanım kararları doğrultusunda alanın tekrar planlanması; detaylı analizlerle alanın uygun şekilde

tekrar tasarlanması gerekmektedir. Yeni rekreasyon alanları, etkinlik alanları, otopark, kamp tesisleri, spor alanları, macera parkurları vb. alanlar oluşturulmalı, alan içi sirkülasyon sistemi yeniden düzenlenmelidir. Ayrıca

son zamanlarda alanda kros ve yağlı güreş müsabakaları yapılmakta olduğundan bu etkinlikler için özel alanlar tasarlanmalıdır. Bir alanın Rekreasyonel kalitesini, rekreasyon alanının doğru planlanması, donatı elemanlarının tasarımı ve kullanımları, en az doğal ve kültürel değerler kadar etkilemektedir (Aksu 2015). Bu nedenle doğru malzeme, renk, doku, ölçü ile alanla bütünleşebilecek özgün donatı elemanları (piknik tesisleri, oturma elemanları, stantlar, çöp konteynerleri, aydınlatma elemanları, güvenlik kulübesi, yönlendirici tabelalar vs.) tasarlanmalıdır.

Alanın genel görüntüsü bakımsızdır. Giriş kapısından itibaren görülen harabe yapılar ve niteliksiz tesisler, kullanılamayacak durumda olan oturma bankları, bakımsız bitkiler parkın kalitesiz ve bakımsız algılanmasına neden olmaktadır. Bu nedenle söz konusu yapılar restore edilmeli veya alandan uzaklaştırılmalı, bitkilere gereken bakım uygulanmalıdır. Alanda bulunan yapı, tesis ve alanlar nitelik ve nicelik yönünden iyileştirilmelidir. Ayrıca alanın büyüklüğüne oranla görevli sayısının az oluşu ve

özellikle akşam kullanımları için aydınlatma elemanlarının yetersizliği güvenlik problemi yaratmaktadır.

Aynı yöntemle yapılan Çizelge 5'te gösterilen diğer çalışmalar incelendiğinde ise Kırkırelı Kavaklımeşe Korusu Tabiat Parkının rekreasyon potansiyeli açısından alt sıralarda olduğu görülmektedir. Tabiat parkları ile ilgili yapılan çalışmalar arasında ise en düşük ikinci puanı aldığı, peyzaj değeri başlığı altında özellikle su varlığı bulunmadığı için puan alamadığı, iklim değerinin diğer tabiat parklarıyla yaklaşık değerlerde olduğu, erişilebilirlik konusunda imkanlarının daha yüksek olduğu, rekreatif kolaylıklar anlamında ise eksiklerinin fazla olduğu ve olumsuz etmenlerinin de bulunduğu görülmektedir.

Kavaklımeşe Korusu Tabiat Parkı'nın bir dönem göçmen misafirhanesi olarak kullanılması parkın kültürel kaynak değeri kapsamında değerlendirilebilir. Park içerisinde atıl halde bulunan o döneme ait eski yapılar restore edilerek ve göç kavramı özelinde etkinlikler alanları oluşturularak parka bir hafıza mekanı statüsü getirilebilir ve sembol mekanı niteliğinde yeni bir kimlik kazandırılabilir.

Çizelge 5. Gülez yöntemi ile rekreasyon potansiyeli belirlenen diğer çalışmalar.

Gülez Yöntemi ile Rekreasyon Potansiyeli Belirlenen Alanlar	Peyzaj Değeri	İklim Değeri	Ulaşılabilirlik	Rekreatif Kolaylıklar	Olumsuz Etkenler	Toplam
Artvin Kafkasör Kent Ormanı (Yılmaz vd. 2009)	26.19	15.25	14.99	17.31	-6.34	66.9
Tekirdağ Kıyı Şeridi (Korkut ve Şimşek 2009)	26	22	19	6	-8	65
Limni Gölü Tabiat Parkı (Birici vd. 2016)	25	12	9	13	0	59
Bursa İli Gölyazı Köyü (Çelik vd. 2016)	35	15	18	7	-3	72
Bursa İli Mustafakemalpaşa İlçesi (Çelik ve Çalışkan 2017)	38	16	19	10	-4	79
Istranca (Yıldız) Ormanları (Sü Eröz ve Aslan 2017)	34	17	16	13	-3	77
Ordu Kurul Kalesi (Atabeyoğlu vd. 2017)	21	15	14	7	-2	55
Deriner Baraj Gölü ve Yakın Çevresi (Surat 2017)	26	23	11	10	-7	63
Limni Gölü Tabiat Parkı (Yeşil ve Hacıoğlu 2018)	25	17	10	11	-1	62
Samsun Kıyı Şeridi (Gül ve Yılmaz 2019)	25	19	19	19	-4	78
Kapıçam Tabiat Parkı (Özçalık ve Kumru 2019)	29	22	13	16	-	80
Gürün (Sivas) İlçesi Gökpınar Gölü (Bozkurt 2019)	27	11	8	20	-1	65
Limni Gölü Tabiat Parkı (Pekünlü vd. 2020)	32	18	10	17	-	77
Limni Gölü Tabiat Parkı (Tozkoparan vd. 2020)	26	14	9	3	-1	51
Niğde Atatürk Kent Ormanı (Çetinkale Demirkan ve Sandal Erzurumlu 2020)	20.5	14	13.77	13.69	-6.16	55.8
Çankırı Kadınçayırı Milli Parkı (Tülek 2021)						66.3
Turgut Özal Tabiat Parkı (Çavuş ve Aker 2021)	22	23	13	15	-3	70
Kırkırelı Kavaklımeşe Korusu Tabiat Parkı	21	21	15	7	-5	59

KAYNAKLAR

- Aksu Ö (2015) Korunan Doğal Rekreasyon Alanlarında Donatı Elemanlarının Tasarımları: Altındere Vadisi Milli Parkı Örneği. Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi 15(2): 267 – 278
- Akten S, Gül A (2014) Korunan doğal alanlarda ziyaretçilerin olası etki düzeyleri önlem ve standartların belirlenmesi (Gölcük Tabiat Parkı örneği). SDÜ Orman Fakültesi Dergisi 15: 130-139
- Aran S (1967) Tabiatı Koruma ve Peyzaj Güzelliklerinin Muhafazası Bakımından Milli Parklarımızın Önemi, Milli Parklar ve Tabiatın Korunması Cemiyeti, Yayın No: 10, Ankara

- Atabeyoğlu Ö, Beyli KN, Argan A (2017) Recreational Potential of Kurul Castel Archaeological Treasure of Black Sea Region, Ordu City. İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi 7(16): 126-140
- Birici S, Zaman M, Bulut İ (2016) Limni Gölü Tabiat Parkının (Gümüşhane) Rekreasyon Potansiyeli. Journal of International Social Research 9(46): 285-294
- Bozkurt S (2019) Gürün (Sivas) İlçesi Gökpınar Gölü ve Çevresinin Rekreasyon Potansiyelinin Belirlenmesi. Türkiye Peyzaj Araştırmaları Dergisi 2 (1): 29-39
- Clark RN, Stankey GH (1979). The Recreation Opportunity Spectrum: A Framework for Planning, Management, and Research. Department

- of Agriculture, Forest Service, Pacific Northwest Forest and Range Experiment Station, USA, 32p.
- Clawson M (1959) Methods of Measuring the Demand for and Value of Outdoor Recreation. Resources for the Future, Inc., Washington, D.C., 36p.
- Çakır G, Çakır A (2012) İğneada Longoz Ormanları Ve Çevresinin Rekreasyonel Faaliyetler Açısından Değerlendirilmesi. KSÜ Doğa Bilimleri Dergisi Özel Sayı: 281-286
- Çavuş A, Aker P (2021) Turgut Özal Tabiat Parkı'nın Rekreasyon Potansiyelinin Belirlenmesi. Turizm Akademik Dergisi, 8 (1), 193-212
- Çelik A, Çalışkan H (2017) Bursa İli Mustafakemalpaşa İlçesinin Peyzaj Değerleri ve Rekreasyon Potansiyelinin Belirlenmesi Üzerine Araştırma. Uluslararası Turizm, Ekonomi ve İşletme Bilimleri Dergisi 1 (2): 13-22
- Çelik A, Polat Üzümcü T, Çetin İ (2016) Bursa İli Gölyazı Köyü'nün Açık Hava Rekreasyon Potansiyeli. International Journal of Social and Economic Sciences 6(2): 32-40
- Çetinkale Demirkan G, Sandal Erzurumlu G (2020) According to method of Gülez determination of recreational potential of Niğde Atatürk City Forest. Journal of Social and Humanities Sciences Research 7(52): 986-995
- Çıdam FB (2007) Diyarbakır Kent Dokusunun Turizm ve Rekreasyon Kaynaklarının Peyzaj Mimarlığı Açısından Değerlendirilmesi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 221 s
- Daiute, RJ (1966) Methods for Determination of Demand for Outdoor Recreation. Land Economics, 42(3), 327-338.
- Demirel Ö (1997) Çoruh Havzası (Yusufeli Kesimi) Doğal Kaynak Değerlerinin Rekreasyon ve Turizm Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi, Trabzon, 303 s
- Gül A (2005) Korunan doğal alanların planlama sorunları ve ekolojik yönetim planı önerisi. Çevre ve Orman Bakanlığı 1. Çevre ve Ormanlık Şurası Tebliği, Cilt:4, Ankara, s. 1421-1429
- Gül A, Örcü ÖK, Karaca Ö (2005) Korunan alanlarda rekreasyon uygunluk analizi ile potansiyel alanların belirlenmesi (Gölcük Tabiat Parkı örneği). Korunan Doğal Alanlar Sempozyumu Sözlü Bildiriler Kitabı, Isparta, s. 423-432
- Gül S, Yılmaz A (2019) Samsun Şehri Deniz Kıyı Şeridinin Rekreasyon Potansiyelinin Belirlenmesine Yönelik Bir Yöntem Uygulaması. Coğrafi Bilimler Dergisi 17(2): 318-344
- Gülez S (1990) Ormanıçi rekreasyon potansiyelinin saptanması için geliştirilen bir değerlendirme yöntemi. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi 40(2): 132-147
- Kavaklımeşe Korusu (2021) <http://kavaklimesekorusu.tabiat.gov.tr/> Erişim Tarihi: 19.05.2021
- Kılıçaslan Ç (2008) Ortaca Kenti Rekreasyon Alanlarının Mevcut Durumu ve Muğla Üniversitesi Ortaca Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Rekreasyon Alanlarına Yönelik Beklentileri. Düzce Üniversitesi Ormanlık Dergisi 4(1-2): 3-16
- Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2021) <https://kirkclareli.ktb.gov.tr/> Erişim Tarihi: 25.09.2021
- Kiemstedt H (1967) Zur Bevverlung der Landschaft für die Erholung. Evaluation zur Landespflege. Sonderheft; 1, Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart
- Knetsch, JL (1963) Outdoor Recreation Demands and Benefits. Land Economics, 39(4), 387-396.
- Korkut D, Şimşek D (2009) Kıyı Şeridi Rekreasyon Potansiyelinin Belirlenmesinde Bir Yöntem Uygulaması: Tekirdağ Merkez İlçe Örneği. Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi 6(3): 315-327
- Kraus RG (1977) Recreation Today: Program, Planning And Leadership (Second Edition), California: Goodyear Publishing Company, USA
- Lier HN (1972) Research on Some Technical Aspects of Outdoor Recreation, as Part of Multipurpose Rural Reconstructions in the Netherlands. Netherlands Journal Of Agricultural Science 3: 154-179
- Masozera MK, Alavalapati JRR (2004) Forest dependency and its implications for protected areas management: a case study from the Nyungwe Forest Reserve, Rwanda. Scandinavian Journal of Forest Research 19(004): 85-92
- MGM (2021) <https://www.mgm.gov.tr/veridegerlendirme/il-ve-ilceler-istatistik.aspx?m=KIRKLARELI>. Erişim Tarihi: 19.05.2021
- MTA (2021) <http://yerbilimleri.mta.gov.tr/anasayfa.aspx> Erişim Tarihi: 25.09.2021
- Nowaczek A (2003) Planning for selective use and ecologically compatible forms of outdoor recreation: One means of core area revitalization in the City of Waterloo, Ontario. University Of Waterloo Master Thesis, USA
- OGM (2021) Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü Kırklareli Orman İşletme Müdürlüğü
- Özçalık M, Kumru S (2019) Kapıçam Tabiat Parkı'nın Gülez Yöntemine Göre Rekreasyon Potansiyelinin Belirlenmesi. Turkish Journal of Forest Science 3(2): 129-141
- Öztürk S (2005) Kastamonu-Bartın Küre Dağları Milli Parkının Rekreasyonel Kaynak Değerlerinin İrdelenmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi 6(2): 138-148
- Pekünlü S, Sezen I, Özer S (2020) Limni Gölü Tabiat Parkının Rekreasyon Potansiyelinin Gülez Yöntemine Göre Değerlendirilmesi. In: Alptekin MY (Ed.) Sosyal Bilimlerde 2020 Gündemi Türkiye ve Doğu Karadeniz. Serander Yayınevi, Türkiye, 253 - 264
- Putz FE, Blate GM, Redford, KH, Fimbel R, Robinson J (2001) Tropical forest management and conservation of biodiversity: an overview. Conservation Biology, 15(1): 7-20
- Serarslan MZ, Bakır B (1988) Turizm Pazarlamasında Sporun Yeri Ve Türkiye Açısından Değerlemesi. Pazarlama Dünyası 2(9): 28-30
- Surat H (2017) Gülez Yöntemine Göre Deriner Baraj Gölü ve Yakın Çevresi Rekreasyonel Potansiyelinin Değerlendirilmesi ve Alan Kullanım Önerilerinin Geliştirilmesi. KSÜ Doğa Bil. Dergisi 20(3): 247-257
- Sü Eröz S, Aslan E (2017) Istanca Yıldız Ormanlarının Rekreasyon Potansiyelinin Gülez Metodu ile Değerlendirilmesi. Kesit Akademi Dergisi (9): 83-107
- TUİK (2021) <http://www.tuik.gov.tr>. Erişim Tarihi: 19.05.2021
- Tozkoparan U, Atayeter Y, Yayla O (2020) Altınpınar (Limni) Gölü (Torul/Gümüşhane) ve Yakın Çevresinin Rekreasyon Potansiyelinin Belirlenmesine Yönelik Bir Yöntem Uygulaması. Doğu Coğrafya Dergisi 25(44): 61-84
- Tülek B (2021) Determination of Recreation Potential with Using Gülez Method in Çankırı Kadınçayırı Natural Park Example. ISPEC Tarım Bilimleri Dergisi 5(1): 227-234
- Uzun S (2005) Kırsal ve Kentsel Alanlardaki Parklarda Kullanıcı Memnuniyeti: Gölcük Orman içi Dinlenme Alanı ve İnönü Parkı Örneği. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı ABD Yüksek Lisans Tezi, Bolu, 104 s
- Yeşil P, Hacıoğlu V (2018) Limni Gölü Tabiat Parkı Peyzaj Değerlerinin Rekreasyonel Açısından Değerlendirilmesi. Türk Tarım – Gıda Bilim ve Teknoloji Dergisi, 6(6): 680-688
- Yılmaz S (2004) Serçeme Vadisinin Rekreasyonel Kullanım Potansiyelinin Belirlenmesi. Ekoloji, 13(51): 1-6
- Yılmaz H, Karavaş B, Erdoğan Yüksel E (2009) Gülez Yöntemine Göre Kafkasör Kent Ormanının Rekreasyonel Potansiyelinin Değerlendirilmesi. Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi 10(1): 53-61